

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บทร้อยกรองอัจฉริยภาพพรณพฤกษา” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.2 หลักการและแนวทฤษฎีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา
 - 1.3 ความสำคัญของบทร้อยกรอง
 - 1.4 การอ่านบทร้อยกรอง
 - 1.5 ประเภทของบทร้อยกรอง
2. เอกสารเกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือ
 - 2.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.3 จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.4 หลักในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ
 - 2.5 ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 2.6 ประสิทธิภาพของหนังสือ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1. งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2. งานวิจัยต่างประเทศ

ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาชฎี (2534, หน้า 19) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม (Supplementary Reader) คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วย

ตัวเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เดิมเคยเรียกกันว่า หนังสืออ่านประกอบ

หนังสือ พุทธชะวัน (2536, หน้า 56) กล่าวถึงหนังสืออ่านประกอบไว้ว่า หนังสืออ่านประกอบ (Supplementary Reader) เป็นวัสดุการอ่านประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่แบบเรียน แต่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เด็กสามารถอ่านได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน เด็กผู้เรียนอาจใช้หนังสืออ่านประกอบในหลายลักษณะด้วยกัน เช่น อ่านเพื่อค้นหาคำตอบ อ่านเพื่อขยายประสบการณ์ให้ลึกซึ้งเฉพาะเรื่อง อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หนังสืออ่านประกอบยังช่วยเสริมความสนใจในการอ่านได้อีกด้วย คงกล่าวได้ว่า หนังสือประเภทนี้มีความหมายกว้างขวางมากทีเดียว

สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสืออ้างอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่านมีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ตอนใดตอนหนึ่ง แบบเจาะลึกเฉพาะวิชา เพื่อให้รู้ถึงรายละเอียดที่ต้องการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเองตามวัย ตามศักยภาพ ตามความต้องการ ตามความสนใจ เพื่อประโยชน์ของนักเรียนแต่ละบุคคล มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เพื่อเสริมความเข้าใจ

ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายและแนวส่งเสริมการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์มีดังนี้

1. กรมวิชาการได้ประกาศนโยบายการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งแนวการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายประกาศดังกล่าวด้วย ในเอกสารแนวการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนดังกล่าว ได้มีข้อความที่แสดงความสนับสนุนการจัดทำหนังสือประสบการณ์อย่างชัดเจนในข้อ 5 ความว่า “ส่งเสริมให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในส่วนกลางและภูมิภาคมีส่วนร่วมในการจัดทำหนังสือส่งเสริมประสบการณ์และอุปกรณ์การเรียนการสอนทุกระดับชั้น ทุกกลุ่มประสบการณ์และทุกรายวิชา”

นอกจากนี้แล้ว กรมวิชาการยังสนับสนุนส่งเสริมให้มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง ตามแนวการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนในข้อ 5 นี้ ที่เห็นประจักษ์อย่างชัดเจน คือ การกำหนดแนวทางปฏิบัติ โดยกรมวิชาการได้กำหนดไว้ว่า จะจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ให้แก่โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจะดำเนินการและหรือสนับสนุนให้มีการอบรมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้รู้จักการผลิตหนังสือเสริมประสบการณ์

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเครื่องยืนยันว่า ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ สามารถจะเขียนและจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ได้อย่างเต็มที่

2. กรมวิชาการสนับสนุนในรูปแบบการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และการจัดการอบรมเป็นครั้งคราว โดยมีวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือให้โรงเรียนและท้องถิ่นสามารถพัฒนาหนังสือเสริมประสบการณ์ขึ้นใช้ตามความต้องการ

3. สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือเสริมประสบการณ์ที่หน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น (เขต-จังหวัด) โรงเรียนและเอกชนทำ มีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพหนังสือเสริมประสบการณ์ที่ควรจัดทำ มีดังนี้

ระดับประถมศึกษา

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 หนังสือส่งเสริมการอ่านที่มีเนื้อหาทางภาษาสอดคล้องกับหลักสูตร ส่งเสริมการใช้ภาษา รสนิยมในการอ่าน และส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1.2 อุปกรณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และสื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ เกมต่าง ๆ

1.3 แบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนที่มีคุณภาพ ซึ่งส่งเสริมการฝึกฝนทักษะทางภาษา เพิ่มเติมจากบทเรียน มีการฝึกตามขั้นตอนการเรียนรู้ทางภาษา ฝึกกระบวนการคิด กระบวนการสื่อความและการพัฒนาการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่แบบทดสอบที่วัดเฉพาะความจำเป็นเท่านั้น

1.4 หนังสืออ้างอิงทางภาษาสำหรับครูใช้ค้นคว้าประกอบ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

2.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร

2.2 หนังสือส่งเสริมการอ่านที่จะสร้างเจตคติของผู้เรียนต่อวิชาคณิตศาสตร์

2.3 เกม อุปกรณ์ในการสอนคณิตศาสตร์

2.4 แบบฝึกหัดที่พัฒนาทักษะคณิตศาสตร์และฝึกฝนกระบวนการคิด

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร

3.2 แบบฝึกหัดที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและส่งเสริมกระบวนการทางสังคม

3.3 หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สอดแทรกคุณธรรม

3.4 หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างเจตคติการรักการทำงาน

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้พยายามให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งโรงเรียนและครูอาจารย์ที่สอนในชั้นเรียน มีโอกาสจัดทำและส่งเสริมการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้หลักการ จุดหมาย และแนวดำเนินการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่สนับสนุนให้จัดการเรียนการสอนยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม เพื่อให้ให้นักเรียนนำเอาการศึกษาซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจตนเอง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จนสามารถปฏิบัติตนให้มีความสุข อยู่ในครอบครัวและสังคมอย่างสงบสุข อีกทั้งยังมีนิสัยรักการอ่านและการใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ เหล่านี้คือแก่นสำคัญที่หลักสูตรกำหนดไว้

กรมวิชาการ ระบุความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ ดังนี้ (2534, หน้า 68)

1. ส่งเสริมความรู้ เพราะมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้ หรือทักษะความคิดรวบยอด หลักการหรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้ รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญอกงาม และพัฒนาในด้านต่าง ๆ
2. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม เพราะนอกจากจะเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว ยังสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสม
3. ส่งเสริมสติปัญญา โดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ใช้เหตุผลแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า
4. ส่งเสริมความเข้าใจ เพราะเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนความรู้ และตามพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสม
5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง

หนังสือ พุทฺษะวัน (2521, หน้า 58) กล่าวถึงความจำเป็นในการใช้หนังสืออ่านประกอบไว้ว่า

1. แบบเรียนเกือบทุกวิชา ไม่ว่าจะภาษาไทย หรือวิชาอื่น ไม่อาจสนองตอบความต้องการในด้านความเข้าใจความหมายของเรื่องราวบางเรื่องได้กว้างขวางพอ หนังสืออ่านประกอบย่อมช่วยขยายประสบการณ์ได้มากกว่า กับทั้งยังมีภาพประกอบช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

2. เฉพาะแบบเรียนภาษาไทยไม่สามารถที่จะซ้ำคำ มีประโยคตัวอย่างตลอดจนเรื่องราวได้เพียงพอ หนังสืออ่านประกอบย่อมช่วยในการย้ำในการซ้ำคำ ลักษณะประโยค การใช้คำและความหมายของคำอรรถ คำศัพท์ต่าง ๆ ได้ดี

3. หนังสืออ่านประกอบ มักจัดทำเพื่อความมุ่งหมายเฉพาะส่วนย่อยที่จะช่วยเน้น ขยาย และเป็นเรื่องราว ช่วยให้เกิดความเพลิดเพลิน สร้างนิสัยรักการอ่านได้มากกว่าแบบเรียนในด้านการบันเทิง

4. หนังสืออ่านประกอบ ย่อมสามารถสนองความต้องการในการอ่าน การฝึกทักษะซึ่งเด็กจะใช้เวลาอ่านอย่างมีอิสระ ทั้งในห้องเรียน ห้องสมุด เป็นการเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้รักการค้นคว้า และพัฒนาการอ่านได้มากกว่า

5. หนังสืออ่านประกอบที่เป็นเรื่องราว ย่อมช่วยชดเชยความรู้สึกความบกพร่องทางด้านจิตใจของเด็กผู้อ่านเป็นรายกรณี เช่น เด็กที่ขาดความอบอุ่นจากทางบ้าน ได้รับการทารุณ เข้มงวดกวดขัน ก็สามารถที่จะหาส่วนที่ชดเชยทดแทนได้จากเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความอบอุ่น ความมั่นคงทางใจ ความเมตตากรุณา และเสริมสร้างคุณธรรมได้เป็นอย่างดี และดีกว่าแบบเรียนทั่วไปซึ่งไม่สามารถเขียนในทำนองหนังสืออ่านประกอบได้

หนังสือเสริมประสบการณ์ประเภทต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ในปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียน อีกทั้งในหลักสูตรและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการเองก็มีการสนับสนุนให้มีการผลิต และการใช้หนังสือเสริมประสบการณ์อย่างกว้างขวางและแพร่หลาย ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนของครูและนักเรียนจะใช้เพียงหนังสือเรียนที่กำหนดให้เรียนในชั้นเรียนอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ มีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ดังนั้นการจะให้บรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้ ผู้สอนและผู้เรียนจะต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย นอกเหนือจากหนังสือเรียนที่กำหนดนั้นคือ หนังสือเสริมประสบการณ์ต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนไม่แพ้หนังสือเรียนทีเดียว

เมื่อเป็นเช่นนี้ โรงเรียนจึงควรสนับสนุนการผลิตและใช้หนังสือเสริมประสบการณ์อย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับครูอาจารย์ผู้สอน และนักเรียนผู้ใช้หนังสือเสริมประสบการณ์ เช่น ให้อาสาครูและนักเรียนเลือกใช้ข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือเสริมประสบการณ์ที่หลากหลายนอกเหนือจากหนังสือเรียน โดยโรงเรียนจัดทำไว้ในห้องสมุดอย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียนรู้จักการค้นคว้าประกอบการเรียนของตนเอง ทั้งนี้ครูจะเป็นผู้แนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองให้กับนักเรียน หรือในบางครั้งหนังสือเสริมประสบการณ์ ไม่อาจตอบสนองความต้องการของครูและ

ผู้เรียนได้ เช่น ไม่มีความรู้ที่ต้องการใช้ หรือรายละเอียดน้อยไม่เพียงพอสำหรับจัดทำรายงาน
เช่นนี้แล้วครูอาจารย์ต้องจัดทำขึ้นใช้เองด้วย

จุดมุ่งหมายในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

บันลือ พุกกะวัน (2521, หน้า 59) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสืออ่านประกอบที่ดี
ช่วยเสริมสร้างคุณค่าในการอ่านสำหรับเด็กได้หลายด้านด้วยกัน คือ

1. เสริมสร้างความสนใจในการอ่าน เพราะอ่านแล้วสนุก ประทับใจ
2. เสริมสร้างประสบการณ์ ขยายประสบการณ์เฉพาะเรื่องได้กว้างขวางและลึกซึ้ง
3. ช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายของคำศัพท์ คำอรรถ ตลอดจนการใช้ภาษา
หลายรูปแบบ นับเป็นการเสริมสร้างทักษะการอ่านที่ดี
4. ช่วยปูพื้นฐาน เตรียมความพร้อมในการฝึกอ่าน การฟัง พูด ฝึกเขียนเลียนแบบ
นับเป็นส่วนสำคัญ และจำเป็นอย่างมากสำหรับเด็กแรกเรียน และเริ่มเรียนชั้นใหม่ ๆ
5. ช่วยส่งเสริมให้รักการอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนสนองความต้องการ
ของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระในบางขณะ
6. ช่วยเชื่อมช่องว่าง ระหว่างทางบ้านกับตัวเองในด้านของความบกพร่องในความรู้สึก
และจิตใจโดยการหาสิ่งทดแทนจากการอ่าน
7. ช่วยสร้างเสริมสร้างทักษะจากในรูปแบบของการอ่านเร็วได้ดี การอ่านในใจได้ก็ได้รับการ
การฝึกเพิ่มเติมมากขึ้น
8. หนังสืออ่านประกอบบางชนิด ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการค้นคว้า
การจัดทำแบบฝึกหัดได้ดี

การสร้างหนังสือให้มีคุณภาพ

การจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับเด็กให้มีคุณค่า และน่าสนใจนั้น การศึกษาถึงองค์
ประกอบและขั้นตอนในการสร้างหนังสือให้มีคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่ง จินตนา ไบกาชุยี (2534,
หน้า 85-96) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของหนังสือสำหรับเด็กสรุปได้ดังนี้

เนื้อเรื่องดี องค์ประกอบที่ทำให้เนื้อเรื่องดีมีดังนี้

1. มีแนวคิด หรือสาระสำคัญของเรื่องที่ดี กล่าวคือ
 - 1.1 มีคุณค่าต่อเด็ก
 - 1.2 เหมาะสมกับวัย ความรู้ ความสามารถ และความต้องการของเด็ก

1.3 ในเด็กโต เนื้อเรื่องต้องถ่ายทอดความเข้าใจ เกิดความต่อเนื่อง ควรเป็นเรื่องที่ห่างตัวเด็กออกไป เป็นเรื่องที่เด็กสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เช่น เรื่องธรรมชาติต่าง ๆ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย

2. ชื่อเรื่องต้องน่าสนใจ มองเห็นแล้วสะดุดตา แปลกประหลาด น่าสงสัย และน่าติดตาม ชื่อเรื่องต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจจะนำมาจาก ชื่อสถานที่ ตัวละคร เหตุการณ์

3. โครงเรื่องดี โครงเรื่องของหนังสือสำหรับเด็กที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

3.1 โครงเรื่องต้องมีความสัมพันธ์กับแนวคิด คือสร้างโครงเรื่องขึ้นจากแนวคิด

3.2 โครงเรื่องสั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เหมาะกับความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเด็กที่จะเข้าใจได้ โครงเรื่องแปลก ตื่นเต้น และน่าสนใจ

3.3 เด็กสามารถจับแนวคิดหรือสาระสำคัญของเรื่องได้โดยง่าย

4. มีแกน (theme) หรือแก่นของเรื่อง แก่นของเรื่อง หมายถึงแนวคิดของเรื่องที่ถูกเขียนแทรกไว้ในโครงเรื่อง และเนื้อเรื่องของหนังสือแต่ละเล่ม ส่วนมากแก่นของเรื่องในหนังสือสำหรับเด็ก มักจะเป็นเรื่องที่มีมองเห็นได้ชัดเจน ทำนองเดียวกันคือ สอนให้เด็กเป็นคนดี กล้าหาญ ซื่อสัตย์ ประหยัด ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

5. มีเนื้อหาเหมาะสมกับเด็ก ซึ่งมีองค์ประกอบที่ควรพิจารณา ดังนี้

5.1 มีเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจของเด็ก เนื้อเรื่องเหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็กซึ่งมีอยู่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ความชอบ ความต้องการ ความรัก ความเอาใจใส่ ความต้องการการยอมรับ ความต้องการอยากเป็นคนเก่งและคนดี เรื่องที่ตรงกับความสนใจของเด็ก เช่น ให้ความเพลิดเพลิน ส่งเสริมความรู้ เป็นต้น

5.2 มีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน หรือละเอียดลึกซึ้งเกินกว่าความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเด็กที่จะเข้าใจได้ การเสนอเรื่องเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่สับสน เข้าใจได้ง่าย ความสั้นยาวของเนื้อหาจะต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก

6. มีวิธีการเสนอเรื่องที่ดี ซึ่งควรมีลักษณะ ดังนี้

6.1 เริ่มเรื่องอย่างน่าสนใจ และดึงดูดใจให้อยากอ่านต่อไปจนจบ

6.2 ควรเสนอเรื่องในรูปของการสนทนาโต้ตอบ สลับด้วยบทบรรยาย

6.3 เสนอเรื่องราวอย่างมีชีวิตชีวา ชวนให้ติดตามอ่าน

การใช้ภาษาที่ดี มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณา 2 ประการ คือ

1. คำ การใช้คำในหนังสือสำหรับเด็ก ควรใช้คำที่ง่าย ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่เด็กรู้จัก ใช้บ่อย ๆ และอยู่ใกล้ตัวเด็ก ควรเป็นคำสุภาพ ควรใช้คำถูกต้องตรงตามความ

หมายของคำ ตัวสะกดการันต์ถูกต้อง เมื่อนำคำใหม่มาใช้ควรใช้บ่อย ๆ เพื่อให้เด็กจดจำคำใหม่ได้เร็วขึ้น

2. สำนวนภาษา การใช้สำนวนภาษาในหนังสือสำหรับเด็ก ควรใช้สำนวนภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา มีความยากง่ายพอเหมาะกับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ของเด็กที่จะเข้าใจได้ ใช้ประโยคสั้น ๆ กะทัดรัด และสละสลวย ให้ความหมายชัดเจน ใช้ภาษาที่เป็นกันเองกับเด็ก เพื่อเด็กจะได้ไม่รู้สึกว่าเป็นการสอนหรือเป็นหนังสือแบบเรียน

ภาพประกอบดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ภาพประกอบจะต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เมื่อเด็กดูแล้วสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี สามารถเล่าเรื่องในตัวของมันเอง ภาพประกอบควรมีชีวิตชีวา มีความเคลื่อนไหวภาพ ดูแล้วให้ความรู้สึก ก่อให้เกิดจินตนาการที่แปลกใหม่ เป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน ขนาดของภาพเหมาะสมกับขนาดของรูปเล่ม น่าสนใจ ภาพชัดเจนไม่เลอะเลือน

2. การให้สีภาพ ควรให้สีสดใสสวยงาม เพราะเด็กชอบภาพสีมากกว่าภาพขาวดำ โดยเฉพาะเด็กเล็กชอบภาพที่ใช้สีที่สดใส โดยไม่คำนึงถึงรายละเอียด และความเป็นจริง เมื่อเด็กโตขึ้นก็จะชอบสีที่ใกล้เคียงกับธรรมชาติและความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ

รูปเล่มที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

1. ขนาดรูปเล่มควรมีความเหมาะสม คือ พอเหมาะมือของเด็กที่จะหยิบยก เปิดอ่าน หรือนำไปไหนมาไหนได้ โดยสะดวก มี 2 แบบ ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

2. การเย็บเล่มต้องแข็งแรงทนทาน และเย็บด้วยความประณีต ปกต้องแข็งแรงทนทานต่อการจับต้องของเด็ก ปกควรทำให้สวยงาม เช่นมีรูปที่สวยงาม เพื่อดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน ที่หน้าปกควรมีชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนเรื่อง ชื่อผู้เขียนภาพ และสำนักพิมพ์หรือผู้จัดทำด้วย

3. การจัดวางหน้า ตัวหนังสือและภาพไม่ควรวางทับซ้อนกัน ควรมีการเว้นที่ว่างมาก ๆ เพื่อให้เด็กได้พักสายตา รวมทั้งสามารถอ่านเรื่องและดูภาพได้ง่ายและชัดเจน การจัดวางหน้าไม่ควรเหมือนกันทุกหน้าตลอดเล่ม และควรจัดหน้าหนังสือให้ดูโปร่งตา เช่น ภาพอยู่หน้าซ้าย เรื่องอยู่หน้าขวา หรือภาพอยู่บน เรื่องอยู่ด้านล่าง ฯลฯ ควรมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเพื่อไม่ให้เกิดความจำเจ ซ้ำซาก เช่น อาจจะทำให้ภาพเต็ม 2 หน้าบ้าง ภาพอยู่ด้านซ้าย เรื่องอยู่ด้านขวา หรือภาพอยู่ด้านล่างเรื่องอยู่ข้างบนบ้าง เป็นต้น

4. ตัวอักษร ควรใช้อักษรขนาดโตสำหรับเด็กเล็ก เมื่อเด็กโตขึ้นลดขนาดตัวหนังสือได้จนกระทั่งหนังสือวัยรุ่น จึงใช้ตัวพิมพ์ธรรมดาได้ ตัวอักษรที่ใช้ควรมีสีเข้ม เช่น สีน้ำเงิน สีเขียว

เข้ม สีดำ เพราะเด็กสามารถรับรู้ตัวอักษรสีดังกล่าวได้ดี ลักษณะของตัวอักษรควรเป็นแบบที่ถูกต้อง ไม่ควรใช้ตัวอักษรประดิษฐ์ เพราะเด็กอาจอ่านไม่ออกหรืออ่านลำบาก และเป็นกาทำให้มโนคติแก่เด็กในเรื่องลักษณะตัวอักษรที่ไม่ถูกต้อง

5. วัสดุที่ใช้ ควรใช้วัสดุที่มีคุณภาพดี เช่น ใช้กระดาษปอนด์ ซึ่งมีคุณภาพที่ดี มีความหนา เหนียว ทนทาน และน่าอ่านกว่ากระดาษรีฟู อาจใช้ผ้ามีความทนทาน สามารถซักได้ หรือใช้กระดาษพลาสติก การใช้กระดาษที่ดี นอกจากจะแข็งแรงทนทานแล้วยังทำให้การเขียนและการพิมพ์ภาพและตัวอักษรคม ชัดเจนสวยงามอีกด้วย

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องคำนึงถึงลักษณะต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มีการศึกษารายละเอียดอย่างครบถ้วน ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว เช่น ควรมีแนวคิดหรือสาระสำคัญที่ดี ชื่อเรื่องน่าสนใจ การใช้ภาษาเหมาะสม ฯลฯ โดยสิ่งเหล่านี้ต้องเหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความชอบ ความเหมาะสมกับเด็ก เพราะหนังสือที่ดีจะช่วยให้ผู้อ่านหันมาสนใจและรักการอ่านมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ขั้นตอนในการสร้างหนังสือจำเป็นต้องอาศัยความรู้และหลักการในการจัดทำ เพื่อให้หนังสือมีประโยชน์และคุ้มค่าเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการและวัยของเด็ก ดังที่จินตนา ไบกาซุยี (2542, หน้า 32) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก โดยสรุปดังนี้

1. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก
2. กำหนดองค์ประกอบในการเขียน ได้แก่ ประเภทของหนังสือ (สารคดี บันเทิงคดี นิทาน การ์ตูน หนังสือภาพ) ผู้อ่าน หัวข้อ หรือแนวคิดหลัก
3. จัดวางโครงเรื่อง
4. เขียนบทตามโครงเรื่องที่วางไว้
5. สร้างภาพประกอบและคำบรรยาย
6. จัดทำต้นฉบับ
7. จัดทำรูปเล่มให้สวยงาม

ในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ สาระ ประโยชน์เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดีนั้น จะต้องไม่ละเลยประเด็นหนึ่ง คือ การนำแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทสารคดีที่ดีมีคุณค่า มาประกอบการพิจารณาหนังสือ เพราะหนังสืออ่านเพิ่มเติมเป็นหนังสือที่ช่วยขยายเนื้อหาสาระในบทเรียน เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนให้มากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า การสร้างหนังสืออ่าน

เพิ่มเติม เรื่อง “บทร้อยกรองอัจฉริยภาพพรณพฤษษา” สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ควรกระทำ อย่างถูกต้องตามแนวคิด หรือหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมประเภทสารคดี เพราะจะเป็นการ ช่วยขยายเนื้อหาในบทเรียนแก่ผู้เรียนเป็นอย่างดี และมีคุณภาพเหมาะสม เพื่อให้หนังสือที่สร้าง ขึ้นเป็นไปตามมาตรฐาน สามารถให้ความรู้ ความเข้าใจ และเป็นประโยชน์ต่อเยาวชน หรือผู้ที่ สนใจได้มากที่สุด

กล่าวโดยสรุป ในการจัดทำหนังสือสำหรับเด็กจะต้องคำนึงถึงขั้นตอนโดยละเอียดและ รอบคอบเพื่อให้หนังสือมีประสิทธิภาพและคุณค่าต่อผู้อ่านอย่างแท้จริง

ประสิทธิภาพของหนังสือ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520, หน้า 135 -137) ได้กำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพโดย การประเมินพฤติกรรมผู้เรียน 2 ประเภทได้แก่

1. พฤติกรรมต่อเนื่อง (transitional behavior) ซึ่งจะประกอบด้วยพฤติกรรมย่อย ๆ หลาย ๆ พฤติกรรม เรียกว่ากระบวนการ โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของ กระบวนการ)

2. พฤติกรรมขั้นสุดท้าย (terminal behavior) คือการประเมินผลลัพธ์ของผู้เรียน โดยกำหนดค่าประสิทธิภาพเป็น E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

การกำหนดค่าการหาประสิทธิภาพเป็น E_1 คือประสิทธิภาพของกระบวนการ และ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ซึ่งการที่จะกำหนดเกณฑ์ E_1 / E_2 มีค่าเท่าใดนั้นผู้สอนเป็นผู้คาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจโดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ ของผลเฉลี่ยของคะแนน การทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดต่อเปอร์เซ็นต์ของผลการสอบหลังเรียนของ ผู้เรียนทั้งหมด ผู้สอนเป็นผู้พิจารณาโดยเนื้อหาที่เป็นความรู้ความจำมักตั้งค่าไว้ 80/80 , 85/85 และ 90/90 ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะจะตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น ซึ่งเมื่อผลิตนวัตกรรมเสร็จ แล้วต้องนำไปหาประสิทธิภาพ ตามขั้นตอนต่อไป เพื่อให้นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ

เมื่อผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติมขึ้นเป็นต้นฉบับแล้วต้องนำไปหาประสิทธิภาพตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบเดี่ยว (1:1) คือทดลองกับผู้เรียน 3 คน โดยใช้เด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน คำนวณหาประสิทธิภาพเสร็จแล้วปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยปกติคะแนนที่ได้จากการทดลองแบบเดี่ยวนี จะได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาก แต่ไม่ต้องวิตกเมื่อปรับปรุงแล้วจะสูงขึ้น

2. แบบกลุ่ม (1:10) ทดลองกับผู้เรียน 6-10 คน คณะผู้ที่เรียนเก่งกับอ่อนคำนวณหาประสิทธิภาพแล้วปรับปรุง คะแนนของผู้เรียนจะเพิ่มขึ้นอีกเกือบเท่าเกณฑ์ โดยเฉลี่ยห่างจากเกณฑ์ประมาณ 10 % นั่นคือ E_1 / E_2 ที่ได้จะมีค่าประมาณ 70/70

3. ภาคสนาม (1:100) ทดลองกับผู้เรียนทั้งหมด คำนวณหาประสิทธิภาพ แล้วทำการปรับปรุง ผลลัพธ์ที่ได้ควรใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เมื่อทดลองนวัตกรรมแล้ว ให้เทียบกับค่า E_1 / E_2 เพื่อดูว่าเราจะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งการยอมรับประสิทธิภาพนวัตกรรมมี 3 ระดับ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าไม่เกิน 2.5 %
2. เท่ากับเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าไม่เกิน 2.5 %
3. ต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ เมื่อประสิทธิภาพ เมื่อประสิทธิภาพของนวัตกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าไม่เกิน 2.5 %

คณะผู้ศึกษาค้นคว้าจึงใช้แนวทางของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2520, หน้า 135 - 137) ในการหาประสิทธิภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม “บทอรรถกถาอรรถกถาพรหมพฤษชา” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด 80/80

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาระดับพื้นฐานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดูและการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตาราง 1 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ชั่วโมง
สาระที่ 1 การอ่าน	หน่วยที่ 1 การอ่าน	(40)
มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้าง ความรู้และความคิดไปใช้ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและ สร้างนิสัยทัศนในการ ดำเนินชีวิต และมีนิสัยรัก การอ่าน	1. การอ่านในใจเพื่อจับใจความและแสดงความคิดเห็น 2. การอ่านออกเสียงเรื่องที่กำหนดให้ 3. การอ่านคำประพันธ์ประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ กาพย์ยานี 11 4. การอ่านสำนวน สุภาษิต คำพังเพย 5. การอ่านอักษรย่อ 6. การอ่านตัวการ์ตูน 7. การใช้ห้องสมุดและการเลือกอ่านหนังสือ 8. การอ่านคำที่ใช้ ร,ล ควบกล้ำ 9. มารยาทในการอ่านและมีนิสัยรักการอ่าน	4 4 15 3 2 2 4 4 2

หลักการและแนวทฤษฎีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงหลักการและแนวทฤษฎีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552)

1. แนวทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communication approach)

แนวทฤษฎีการสอนแบบนี้เน้นการใช้ภาษาของนักเรียนเป็นหลัก โดยอาศัยหลักการของภาษาศาสตร์ เชิงสังคมวิทยา (sociolinguistics) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหาบริบท (context) ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนซึ่งอาจใช้ผิดแผกแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อม

กระบวนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้ เน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกอยากแสดงออกทางภาษา หรือการทดลองใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายด้วยตัวเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ซึ่งจะทำให้การพัฒนาภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเนื้อหาที่จัดขึ้นเป็นบทเรียนนั้นเน้นบริบททางภาษาที่มีความหมายแก่ผู้เรียนตามหลักการใช้ภาษาในสังคม ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ มากกว่าจะจัดแบบวิเคราะห์ภาษาหรือเรียนเพื่อเข้าใจระบบของเสียง คำ ไวยากรณ์เท่านั้น ซึ่งครูผู้สอนมรหน้าที่คอยช่วยเหลือแนะนำ และแก้ไขการใช้ภาษาที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน

2. ทฤษฎีการสอนแบบธรรมชาติ (Natural approach)

เน้นปัจจัยป้อนที่นักเรียนเข้าใจ บทเรียนที่ใช้เป็นสื่อการเรียนจึงเป็นเรื่องเล่าจากจินตนาการ เรื่องจากประสบการณ์ เรื่องเกี่ยวกับวิธีการทำงานง่าย ๆ แต่ละเรื่องมีความยาวไม่มากนัก และสามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกันก็กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการใช้สมองทั้ง 2 ซีก นอกจากนี้ยังคำนึงถึงกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับการรับรู้ภาษาของนักเรียนด้วย ขั้นตอนการสอนจึงนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อรู้แจ้งมาเป็นทฤษฎีรองรับในการจัดลำดับกิจกรรมแต่ละขั้นตอนของการสอน

3. ทฤษฎีการสอนอ่าน (Reading approach)

ยึดหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (psycholinguistics) โดยเน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ แนวทฤษฎีการสอนอ่านให้คำจำกัดความไว้ว่า การอ่าน คือ การสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด วิธีการสอนและเทคนิค การสอนที่จะใช้ในการเรียนรู้การอ่านที่ถูกต้องและเป็นไปตามธรรมชาติ นักภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาไม่ได้มองการอ่านเพียงการแสวงหาความหมายเพื่อเข้าใจสัญลักษณ์ หรืออักษรเพียงตัวเดียว แต่คำนึงถึงหลักการทางจิตวิทยาในการรับรู้การอ่าน การถ่ายโยงความคิดรวบยอดทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่

จะช่วยให้การอ่านสมบูรณ์ เช่น ความสนใจ ประสบการณ์เดิมและการระลึกสิ่งที่อ่านได้ ดังนั้น ทฤษฎีการสอนอ่านได้เน้นการสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการคิด การสอนอ่านในช่วงต้นจึงมุ่งให้นักเรียนจำสัญลักษณ์/คำในลักษณะการจำภาพ นั่นคือ เมื่อเห็นคำก็นึกถึงความหมายของคำก่อนนึกถึงส่วนประกอบของคำหรือหลักเกณฑ์ทางภาษา

4. ทฤษฎีการสอนภาษาแบบอรรถฐาน (Genre - based approach)

การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา จำเป็นต้องยึดบทเรียนหรือกิจกรรมเป็นหลัก ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยป้อนที่สำคัญในการให้รูปแบบภาษาแก่ผู้เรียน ดังนั้นในบทเรียนหรือกิจกรรมนั้น ต้องได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสมที่จะเป็นปัจจัยป้อน เพื่อให้รูปแบบของภาษาที่เหมาะสมด้วยแนวคิดทฤษฎีการสอนแบบอรรถฐานจะยึดหลักการเกี่ยวกับ ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ (systemic linguistics theory) ทฤษฎีภาษาเชิงระบบดังกล่าวจะเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อเนื้อความในบริบท กาลเทศะต่าง ๆ ที่ใช้กันในสังคมหรือชุมชน ซึ่งย่อมมีสถานการณ์แวดล้อมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป และมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ

สรุปได้ว่า วิธีการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาเน้นการพัฒนาในบริบทที่เป็นไปตามการรับรู้โดยธรรมชาติ เน้นปัจจัยป้อน ได้แก่บทเรียนหรือกิจกรรมนำ ซึ่งจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนได้รับรู้รูปแบบของภาษาจนเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การรับรู้ในอรรถ ลักษณะต่าง ๆ โดยให้โอกาสผู้เรียนได้มีความคิดโดยอิสระที่จะฝึกฝนตนเองตามความสามารถของตนเอง มีการพัฒนาความหมายรวมของภาษาไปสู่องค์ประกอบย่อยของภาษา

แนวทางการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามี 3 รูปแบบ ดังนี้

ตาราง 2 รูปแบบการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา

รูปแบบที่ 1(ป.1-2)	รูปแบบที่ 1(ป.3-4)	รูปแบบที่ 1(ป.5-6)
ชั้นที่ 1 ครูอ่านเรื่องให้นักเรียนฟัง	ชั้นที่ 1 นักเรียนอ่านเรื่องร่วมกัน อภิปราย/สนทนาเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านร่วมกันกับครู/ทำไดอะแกรมสรุปความ	ชั้นที่ 1 ปฐมนิเทศเตรียมวิเคราะห์ความหมายของเรื่องที่อ่านโดยการเดา สรุป ลำดับความ
ชั้นที่ 2 นักเรียนเล่าเรื่องย้อนกลับ	ชั้นที่ 2 ครูโยงเรื่องที่อ่านเข้าสู่ตัวนักเรียนและอภิปรายร่วมกัน	ชั้นที่ 2 สะท้อนความคิดจากเรื่องที่อ่านไปสู่การวางแผนการเขียน

ตาราง 2 (ต่อ)

รูปแบบที่ 1(ป.1-2)	รูปแบบที่ 1(ป.3-4)	รูปแบบที่ 1(ป.5-6)
ชั้นที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกัน	ชั้นที่ 3 ครูและนักเรียนเขียนเรื่องร่วมกันในกลุ่ม/เขียนเรื่องของตนเองในกลุ่มย่อยหรือตามลำพัง	ชั้นที่ 3 บันทึกย่อสาระของเรื่องตามแผนการเขียน
ชั้นที่ 4 นักเรียนทำหนังสือเล่มใหญ่	ชั้นที่ 4 อภิปราย สนทนาและวิเคราะห์หรือรดลักษณะร่วมกันในเนื้อความที่นักเรียนเขียนขึ้นในชั้นที่ 3	ชั้นที่ 4 สังเคราะห์สาระของเรื่องและเขียนเรื่องนั้นในชั้นว่าง
ชั้นที่ 5 นักเรียนทำกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษา	ชั้นที่ 5 กิจกรรมเสริมทักษะทางภาษาเพื่อทบทวนฝึกความแม่นยำและเสริมทักษะทางภาษา	ชั้นที่ 5 ทบทวน ตรวจสอบ แก้ไขงานเขียน ชั้นที่ 6 เขียนเรื่องในชั้นสุดท้ายและทำกิจกรรมเสริมทักษะทางภาษา

ความสำคัญของบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองมีความสำคัญต่อความรู้สึกพื้นฐานของเด็กๆทุกคน นั่นคือความสนุกเมื่อได้อ่านคำคล้องจองมีสัมผัส อัญญาณี คล้ายสุบรรณ (2542, หน้า 77) กล่าวว่า

ในขณะที่หนังสือบันเทิงคดีนำความสนุกสนานเพลิดเพลินมาให้เด็ก ๆ หนังสือสารคดีนำสาระความรู้มาให้ ร้อยกรองก็นำความอบอุ่น ความเชื่อมั่น และบางครั้งก็มีเสียงหัวเราะมาสู่เด็ก ๆ การไม่ได้สัมผัสกับร้อยกรองอาจเปรียบเทียบกับการไม่ได้สัมผัสกับดนตรี ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำสิ่งนี้ไปให้กับเด็กๆด้วย

บทร้อยกรองมีคุณค่าต่อเด็ก ๆ มากมาย คุณค่าเหล่านั้นคือ ความละเอียดอ่อนในจิตใจ บทร้อยกรองจะเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้เด็กมีจิตใจอ่อนโยนและเป็นคนดีของสังคมต่อไป คุณค่าของร้อยกรองที่สำคัญมีดังนี้

1. คุณค่าทางด้านสุนทรียะ คือความไพเราะงดงามในด้านการแสดงออกของกวี ซึ่งแสดงออกมาในรูปของอารมณ์สะเทือนใจ (Emotion) ในลักษณะต่างๆ กัน เช่นในรูปของความรัก ความพลัดพราก ความสนุกสนานตื่นเต้น ความตลกขบขัน และความงดงามของธรรมชาติ

2. ให้คุณค่าทางด้านประสบการณ์ของกวีที่ถ่ายทอดมาสู่ผู้อ่าน บทร้อยกรองให้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ฝังแน่นในใจของกวี...ได้รับการถ่ายทอดมายังผู้ฟัง
 3. ให้คุณค่าทางสติปัญญา บทร้อยกรองให้ประสบการณ์ทั้งหมดแก่ชีวิต ให้ความคิดที่ดีงาม ให้สติระลึกถึงความเป็นไปของชีวิต ช่วยถ่วงดุลความหลงที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ปุถุชน ทำให้มองโลกกว้างขึ้น รู้จักมองลึกเข้าไปถึงความสำคัญ สภาพจิตใจและความต้องการของผู้อื่น ...
 4. ให้คุณค่าทางด้านความสนุกสนานเพลิดเพลิน บทร้อยกรองจำนวนไม่น้อยที่เป็นบทร้อยกรองที่เหลวไหล ไร้สาระ แต่จังหวะลีลาการใช้คำสัมผัสและเสียงต่างๆ ก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และตลกขบขัน แก่ผู้อ่าน เช่นเรื่อง ระเบิดนั้ได้ ตอนชมความงามนางประแดะ
 5. ให้คุณค่าทางความรู้สึกที่เป็นพลังภายใน ก่อให้เกิดความรู้สึกอันเป็นพลังเงียบที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นในจิตใจของเด็ก พลังนั้นจะเป็นพลังสร้างสรรค์ที่ทำให้เด็กมีความเข้มแข็งพร้อมที่จะต่อสู้โลกและชีวิตยามอ่อนแอหรือทุกข์ท้อ ภาษาในร้อยกรองจะช่วยปลอบประโลมและให้กำลังใจ ให้พร้อมที่จะก้าวย่างเพื่ออนาคตต่อไป
 6. ให้คุณค่าในแง่ของการสั่งสอนอบรม บทร้อยกรองที่ดีนอกจากจะให้ความรื่นรมย์เป็นอันดับแรกแล้วยังช่วยอบรมสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดีด้วย
- สรุปได้ว่าบทร้อยกรองนั้นมีคุณค่ายิ่ง ให้ทั้งความละเอียดอ่อนในจิตใจ ให้จินตนาการที่ ก่อให้เกิดความรื่นรมย์ ปลูกปลอบให้สร้างทุกข์ ให้พลังที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์ ให้คุณค่าทางสติปัญญา ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และยังอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีด้วยภาษาที่เด็กไม่ต้องฝืนใจอ่าน ความงดงามของภาษาในร้อยกรองยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กรู้จักการใช้ภาษาได้ดี เป็นคนร่าเริงคำที่จะนำไปใช้ หรือสามารถรับสื่อที่อาจจะซับซ้อนได้ดีขึ้นอีกด้วย

การอ่านร้อยกรอง

ความหมายของร้อยกรอง

ได้มีผู้ให้ความหมายของร้อยกรองไว้ว่า

ผกาศรี เย็นบุตร (2542, หน้า 70) ได้ให้ความหมายของร้อยกรองว่า ร้อยกรอง หมายถึง งานเขียนที่กำหนดฉันทลักษณ์ตามลักษณะของร้อยกรองประเภทต่าง ๆ

นพดล สังข์ทอง (2543, หน้า 9) ให้ความหมายของร้อยกรองว่า ร้อยกรอง หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงตามลักษณะฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ ให้เกิดความไพเราะ เหมาะจะเจาะด้วยเสียงและความหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่า บทร้อยกรองนั้นเป็นรูปแบบการเขียนอย่าง

หนึ่งของไทย ซึ่งแตกต่างไปจากร้อยแก้ว โดยมีลักษณะพิเศษ คือ สัมผัส (คำคล้องจอง) การเลือกใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเหมาะสมกลมกลืน และยังรวมไปถึงความงดงามไพเราะ สละสลวยในสำนวนภาษาด้วย

กาญจนา นาคสกุล และคณะ (2521, หน้า 161) ให้ความหมายของร้อยกรองว่า ร้อยกรอง ดูเหมือนจะมีความเข้าใจตรงกันในความหมายระดับแรก หมายถึง ถ้อยคำ สำนวน ภาษาที่เรียบเรียงอย่างมีบทบัญญัติกฎเกณฑ์ หรือที่มักเรียกกันทั่วไปว่ามีฉันทลักษณ์

ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาความหมายของร้อยกรองจากนักการศึกษาหลายท่าน พอจะสรุปได้ว่า ร้อยกรองเป็นถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นตามลักษณะบังคับของคำประพันธ์แต่ละประเภท เพื่อให้เกิดความไพเราะ เหมาะเจาะด้วยเสียงและความหมาย ซึ่งแต่ละประเภทมีการกำหนด คำครุ ลหุ เอก โท คำเป็น คำตาย สัมผัส ไว้แตกต่างกันไป

ประเภทของร้อยกรอง

ได้มีผู้กล่าวถึงประเภทของร้อยกรองไว้ว่า

ร้อยกรองของไทยมีหลายประเภทตามคำกล่าวของ ประทีป วาทิกทินกร (2522, หน้า 53) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าหากจัดตามลักษณะการแต่งแล้วจะแบ่งได้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ คือ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ซึ่งในแต่ละประเภทยังแบ่งออกเป็นชนิดย่อย ๆ อีกมากมาย เช่น โคลงสี่สุภาพ โคลงฉันท์ กาพย์ยานี กาพย์ฉบัง กลอนสุภาพ กลอนฉันท์ ร่ายสุภาพ ร่ายฉันท์ นอกจากนี้ ยังมีชนิดที่นำร้อยกรองบางประเภทมาแต่งรวมกัน เช่น ร่ายแต่งรวมกับโคลง เรียกว่า ลิลิต โคลงแต่งรวมกับกาพย์ เรียกว่า กาพย์ห่อโคลง และกาพย์แต่งรวมกับฉันท์ เรียกว่า ฉันท์เป็นต้น

การแต่งร้อยกรองตามปกติจะต้องกระทำตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ ได้แก่ การกำหนดจำนวนคำ กำหนดสัมผัส กำหนดเสียงหนักเบา ซึ่งเรียกว่า การกำหนดคณะ ข้อกำหนดเหล่านี้ ในร้อยกรองแต่ละประเภทมีเหมือนกันบ้างต่างกันบ้าง ทำให้ร้อยกรองต่างประเภทมีลักษณะบังคับหรือฉันทลักษณ์แตกต่างกันไปตามรูปแบบ

ลักษณะบังคับของร้อยกรอง

ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะบังคับของร้อยกรอง สรุปเป็นประเภทต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. คณะ คือ ข้อกำหนดว่าร้อยกรองชนิดนั้นจะต้องมีจำนวนคำเท่าใดใน 1 วรรค 1 บาท และ 1 บท เช่น กาพย์ยานี 11 กำหนดคณะไว้ว่า 1 บท จะต้องมี 2 บาท แต่ละบาทประกอบด้วย 2 วรรค วรรคแรกจะต้องมี 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ ดังนี้เป็นต้น ลักษณะบังคับข้อนี้เป็นลักษณะสำคัญที่ร้อยกรองทุกประเภทจะต้องมี มิฉะนั้นก็ไม่อาจบอกได้ว่าเป็นร้อยกรอง

ประเภทใด ร้อยกรองประเภทฉันท์ คำว่า คณะ หมายถึง ลักษณะที่วางเสียงหนัก เสียงเบา แบ่งเป็น 3 คณะ ด้วยกัน ซึ่งในที่นี้จะไม่กล่าวถึง

2. สัมผัส คือลักษณะที่บังคับให้ใช้คำคล้องจองกัน ซึ่งเป็นลักษณะบังคับที่สำคัญที่สุดในร้อยกรองทุกประเภท หมายความว่าไม่มีร้อยกรองประเภทใดที่ไม่บังคับสัมผัส ดังนั้น ลักษณะการแต่งที่ขาดสัมผัสจึงไม่ใช่ร้อยกรอง คำคล้องจองกันนั้นอาจจะหมายถึงคำที่ใช้สระและมาตราสะกดอย่างเดียวกัน หรือคำที่ใช้พยัญชนะต้นเดียวกันก็ได้ นอกจากนี้ สัมผัสในร้อยกรองยังมีทั้งที่บังคับและไม่บังคับอีกด้วย ดังนั้นจึงควรทราบว่ามีอยู่ 4 อย่าง คือ สัมผัสสระ สัมผัสพยัญชนะ สัมผัสนอก สัมผัสใน

3. คำครุ คำลหุ เป็นคำบังคับที่ใช้ในการแต่งฉันท์ ส่วนร้อยกรองประเภทอื่น ๆ ไม่บังคับ คำครุ คำลหุ

4. คำเอก คำโท เป็นคำที่บังคับใช้ในการแต่งโคลงและร่าย คำเอก ได้แก่ คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์เอก และคำตายทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ก็ตามนับว่าเป็นคำเอกทั้งสิ้น ส่วนคำโท ได้แก่ คำหรือพยางค์ที่มีรูปวรรณยุกต์โท

5. คำเป็น คำตาย เป็นคำที่ใช้ในการแต่งโคลง ร่าย บทร้อยกรองที่เป็นกลบท เช่น กลอนกลบทที่มีคำตายล้วน เป็นต้น

6. เสียงวรรณยุกต์ เป็นข้อกำหนดที่บังคับในการแต่งกลอนโดยถือเรื่องเสียงวรรณยุกต์เป็นสำคัญ ได้แก่ เสียงสามัญ เช่น ปู มี แดง ฯลฯ เสียงเอก เช่น ขาด ก่อน ป่า ฯลฯ เสียงโท เช่น เชิด คาค่า ฯลฯ เสียงตรี เช่น เพชร มัด เกี ฯลฯ และเสียงจตุรวา เช่น ฉั่น หมอน แจ่ว ฯลฯ

7. พยางค์ คือเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่ง ๆ จะมีความหมายหรือไม่ก็ได้ ในการแต่งร้อยกรองจะถือว่าพยางค์ก็คือคำนั่นเอง แต่ถ้าพยางค์นั้นมีเสียงลหุจะรวม 3 พยางค์เป็น 1 คำก็ได้ เช่น ภริยา

8. คำนำ เป็นคำที่ใช้ขึ้นต้นสำหรับบทร้อยกรองบางประเภท เช่น กลอนสักวา ใช้คำว่า สักวา ขึ้นต้น เช่น สักวาหวานอื่นมีหมื่นแสน กลอนดอกสร้อยใช้คำซ้ำโดยคำว่า เอ๋ย สลับ เช่น รามเอ๋ยรามคำแหง คนเอ๋ยคนดี กลอนบทละครใช้วลี เช่น เมื่อนั้น บัดนั้น ครานั้น เป็นต้น

9. คำสร้อย เป็นคำที่ลงท้ายวรรค ท้ายบท หรือท้ายบาท เพื่อความไพเราะ หรือเพื่อให้ครบจำนวนคำตามลักษณะบังคับ คำสร้อยนี้มักใช้เฉพาะโคลงกับร่ายและมักจะเป็นคำเป็น เช่น พ่อ แม่ พี่ เทอญ นา ฤฯ ฯลฯ

จากการศึกษาลักษณะบังคับของร้อยกรอง พอสรุปได้ว่า ลักษณะบังคับของร้อยกรอง มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ คณะ สัมผัส เพราะเป็นลักษณะบังคับของร้อยกรองทุกประเภท ส่วนลักษณะอื่น ๆ นั้นใช้บังคับเฉพาะบางประเภท ผู้ที่ประสงค์จะแต่งหรืออ่านบทร้อยกรองให้ถูกต้องตามแบบแผนบังคับ จำเป็นต้องทราบลักษณะบังคับทั้งหมดเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อความเข้าใจตรงกันเมื่อกล่าวถึงร้อยกรอง

การอ่านทำนองเสนาะ

การอ่านออกเสียงบทร้อยกรองมี 2 วิธี คือ อ่านอย่างเสียงพูดธรรมดาและอ่านอย่างทำนองเสนาะ การอ่านอย่างเสียงพูดมีวิธีการอ่าน เช่นเดียวกับการอ่านร้อยแก้ว แต่เพิ่มจังหวะวรรคตอนเน้นสัมผัส และเอื้อนเสียงตามสมควรแก่ชนิดของคำประพันธ์

1. อ่านเหมือนร้อยแก้ว แต่เว้นวรรคตอนและมีจังหวะตามคำสัมผัส เส้นที่ขีด คือ เส้นแสดงจังหวะตก เวลาอ่านเคาะจังหวะไปด้วย เช่น

เมื่อแรก/ที่ลูกเกิด/ถือกำเนิด/ขึ้นในครรภ์ แม่รัก/แม่สร้างสรรค์/สิ่งดีงาม/ให้ทันที

แม่ทำ/แม่คิดชอบ/ตามระบอบ/แห่งความดี เพื่อสร้าง/ให้ลูกมี/สมบูรณ์สุข/ทั้งกายใจ

โดยทั่วไปนิยมอ่านคำประพันธ์ด้วยทำนองเสนาะ

2. การอ่านทำนองเสนาะ การอ่านร้อยกรองโดยทั่วไปมีหลักดังนี้

2.1 แบ่งวรรคตอนจำนวนคำแต่ละวรรคของร้อยกรองแต่ละชนิด ตามปกติพยางค์หนึ่งนับเป็นคำหนึ่ง ถ้าเป็นพยางค์สระเสียงสั้น แม่ ก กา อาจออกเสียงรวบกับพยางค์อื่นนับเป็นคำหนึ่ง เช่น สวัสดิ์ เป็นคำ 2 พยางค์ อาจนับเป็น 1 คำ ประราถนา เป็นคำ 3 พยางค์ อาจนับเป็น 2 คำ ยุคลบาท เป็นคำ 4 พยางค์ อาจนับเป็น 3 คำ ปัญญาสชาติ เป็นคำ 5 พยางค์ อาจนับเป็น 4 คำ ระริกกระวี เป็นคำ 4 พยางค์ อาจนับเป็น 4 คำ

2.2 อ่านเน้นคำตรงที่สัมผัสกันโดยปกติสัมผัสนอก คำประพันธ์นั้นจึงจะไพเราะ เช่น

ลำเจียกเอ๋ยเคยขึ้นระรินรส

ต้องจำอดอมระอาด้วยหนานนาม

ถึงคลองเตยเตยแตกใบแจกงาม

คิดถึงยามปลุกรักมักเป็นเตย

การเน้นเสียงคำตัวหนาอาจทำได้ โดยการอ่านออกเสียงหนักขึ้นหรือดั่งขึ้น หรืออ่านทอดเสียงให้ยาวออกไป

2.3 อ่านเอื้อนสัมผัสในเพื่อเพิ่มความไพเราะมากขึ้น เช่น ตัวข้าขอเคารพ

อภิวาท(อ่านว่า อบพิवाद) ในพระบาทพิตร**อติศร** (อ่านว่า อะติตสนน)

2.4 อ่านให้ถูกต้องคำ ครู หลุ ในคำชั้นที่ต่างๆ เช่น อินทวิเชียรฉันท

สายันห์ตะวันยาม (สายันตะวันยาม) ขณะข้ามที่ขั้มพร (ขณะข้ามที่คัมพร)
เข้าภาคณภตอน (เข้าพากนะพาดอน) ทิศะตกรัไร (ทิศะตกรัไร)

2.5 อ่านคำให้พ้องต้องสัมผัสกัน เช่น

ฝ้ายนครกาญจน (อ่านว่า กาน - จน) จัดขุนพลพวกด่าน

2.6 มีศิลปะในการใช้เสียง กล่าวคือเอื้อนเสียงในที่ควรเอื้อนเพื่อให้เกิดความไพเราะ และใช้เสียงแสดงความรู้สึกให้เหมาะสมกับข้อความ เพื่อรักษาบรรยากาศของเรื่องทีอ่าน

2.7 อ่านถูกต้องตามทำนองและจังหวะของคำประพันธ์แต่ละชนิด เช่น

กลอนสี่

บทหนึ่งมี 4 วรรค วรรคละ 4 คำ แต่ละวรรคแบ่งเป็น 2 ช่วงจังหวะ ช่วงจังหวะ 2 คำมีสัมผัสตามแผนผังบังคับดังนี้

วอนไหว้บูชา _____ เทพอารักษ์
ซึ่งทรงปกปักรักษา _____ พิทักษ์ผืนป่า
หากแต่งมากกว่าหนึ่งบท จะมีสัมผัสระหว่างบทดังนี้

วอนไหว้บูชา _____ เทพอารักษ์
ซึ่งทรงปกปักรักษา _____ พิทักษ์ผืนป่า
บำรุงพันธุ์ไม้ _____ พงไพรพนา
อีกเจ้าภูผา _____ โปรดมาคุ้มครอง

กลอนสุภาพหรือกลอนแปด

วิธีการอ่านมีดังนี้

1. วรรคหนึ่งแบ่งเป็น 3 จังหวะ คือจังหวะละ 3 คำ 2 คำ และ 3 คำ ตามลำดับ
2. คำสุดท้ายวรรคที่เป็นคำเสียงจัตวา ต้องเอื้อนเสียงให้สูงเป็นพิเศษ
3. คำสุดท้ายบท เอื้อนเสียงต่ำเป็นพิเศษ
4. ในกรณีที่มามีคำมากพยางค์เกินแผนผังบังคับ ต้องรวบเสียงคำนั้นๆ ให้สั้นเข้า
ไม่คิดสอย/มัวคอย/ดอกไม้วาง คางหวดดวง/บุปผชาติ/สะอาดหอม
ดูแต่/ภุมริน/เที่ยวบินดอม จึงได้ดอม/อบกลิ่น/สุมาลี

คำรวบพยางค์ ได้แก่ บุปผชาติ 3 พยางค์ เหลือ 2 พยางค์ ภูมริน 3 พยางค์ เหลือ 2 พยางค์ และยี่ดเสียง ดูแต่

การอ่านกาพย์ยานี 11

กาพย์ยานี มีวิธีการอ่านดังนี้

1. แบ่งจังหวะการออกเสียงเป็น วรรคหน้า 5 คำ แบ่งเป็นจังหวะ 2 คำ และจังหวะ 3 คำ วรรคหลัง 6 คำ แบ่งเป็น 2 จังหวะ จังหวะละ 3 คำ
2. คำสุดท้ายวรรคที่เป็นคำเสียงจัตวา ต้องเอื้อนเสียงให้สูงเป็นพิเศษ
3. ในกรณีที่มีคำมากพยางค์เกินแผนบังคับต้องรวบเสียงคำนั้น ๆ ให้สั้นเข้า
มัสมัน / แกงแก้วตา/ หอมยี่หว่า / รสร้อนแรง
ชายใด / ไต่กลิ่นแกง/ แรงอยากให้ / ใฝ่ฝันหา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ในการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

กัลปพฤกษ์ มุงเมือง (2546) ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองเทิงบ้านฉัน ประกอบกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาปรากฏว่า หนังสือเพิ่มเติมนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.4/84.5 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ ดังนั้นหนังสือเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ชวนพิศ รัตนประภา และคณะ (2546) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นพะเยา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาปรากฏว่า หนังสือเพิ่มเติมนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.90/81.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพ ดังนั้นหนังสือเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นพะเยา สูงกว่าก่อนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กชกร ภักดี และคณะ (2552) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “การป้องกันภัยธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดตาก” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาปรากฏว่า หนังสือเพิ่มเติมนี้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.60/83.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ดังนั้นหนังสือเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผลการพัฒนาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

80/80 ผลการพัฒนาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “การป้องกันภัยธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงเกิดภัยธรรมชาติจังหวัดตาก” สูงกว่าก่อนอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กฤษณา ศิริวัฒน์ และคณะ (2545) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง คำขวัญจังหวัดอุทัยธานี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 88.09/83.33 โดยนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัดท้ายบทหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมแต่ละตอนได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 88.09 และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมได้ถูกต้อง โดยเฉลี่ยร้อยละ 83.33 แสดงว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

จุฑารัตน์ อ่วมแก้ว และคณะ (2551) ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้วยบทร้อยกรองเรื่อง “รู้จักเมืองพรหม” กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีผลประสิทธิภาพอยู่ในระดับ 84.3/86.53 ตามเกณฑ์ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการอ่านหนังสืออ่านเพิ่มเติมด้วยบทร้อยกรองเรื่อง “รู้จักเมืองพรหม” ผลการพัฒนาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กชกร สมจิตร และคณะ (2548) ได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “คำขวัญจังหวัดน่าน” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “คำขวัญจังหวัดน่าน” มีประสิทธิภาพ ที่ระดับ 82.66/84.44 ตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “คำขวัญจังหวัดน่าน” มีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทิพย์วรรณ ฮองกุล และคณะ (2549) ได้พัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “เที่ยวชมอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง” สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “เที่ยวชมอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง” มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และมีประสิทธิภาพ 85.50/86.29 สูงกว่าเกณฑ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

Wher, Elizabeth Avery (1983) ได้ศึกษาการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านในหลักสูตร สังคมศึกษาและวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นอุดมศึกษาตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนจำนวน 6 ห้องเรียน มีความสนใจในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น แต่จำนวนหนังสือที่อ่านมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสนใจของแต่ละบุคคล ซึ่งนักเรียนที่ได้รับคำแนะนำให้อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ทำให้มีความสนใจอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น แต่นักเรียนที่ไม่ได้อ่านหนังสือพบว่า กลุ่มควบคุมมีนักเรียนบางคนอ่านหนังสือแต่ไม่ได้ศึกษาเนื้อหา มีคะแนนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ หนังสือส่งเสริมการอ่าน ช่วยให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ด้านความสนใจการอ่าน ด้านระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านเจตคติ

Sewell, Elizabeth (2003) ได้ทำการศึกษา นักเรียนในระดับประถมศึกษาที่เลือกหนังสืออ่านเสริมในเนื้อหาด้วยตนเอง ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียน ร้อยละ 63.7 เลือกไม่ตรงกับระดับนักเรียนที่กำลังอ่าน และร้อยละ 36.3 เลือกตรงกับระดับการอ่านระหว่างเรียน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่เลือกหนังสือจากในมุมหนังสือในห้องเรียนสูงมาก 90 เล่ม จาก 168 เล่ม ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้ถึงความต้องการของหนังสือที่เด็กชอบ และควรกระตุ้นให้เด็กรู้จักเลือก สังเกตข้อมูล เพื่อจะได้หนังสืออ่านเสริมได้ตรงกับเนื้อหาในบทเรียน